

oktober 2011

SamenKerk ⁸

Uitgave van het Bisdom Haarlem - Amsterdam

De Naam van de Vader
in moderniteit en
postmoderniteit

pagina 4

Levensbeschouwing en religie
op katholieke scholen

pagina 22

Uw Naam worde geheiligd...

5

8

13

16

22

26

In dit nummer

Van de redactie	3
De Naam van de Vader in moderniteit en postmoderniteit	4
Vieringen ter ere van paus Johannes Paulus II	5
De kracht van kwetsbaarheid	6
Kardinaal Simonis eregast bij jubileum Koorschool	7
Kippenvel en inspiratie met Jan Pronk	8
Een schuilkerk naast een echte kerk	10
Adventsactie ondersteunt missionair ondernemerschap	12
Van Onderop	14
Uw Naam worde geheiligd!	16
Catechese	18
Vermeldenswaard	20
Een hetze tegen het religieuze ritueel van de besnijdenis van jongens	21
Levensbeschouwing en religie op katholieke scholen	22
'n Beetje Crypto	25
Jongerenpagina's	26
Wereldwijd	28
Geboekt	30
Personalia	31
Onbekende geschiedenis	32

Colofon

Samen Kerk is het informatieblad binnen het Bisdom Haarlem - Amsterdam en verschijnt tienmaal per jaar nummer 8 jaargang nr. 36

Verantwoordelijke redactie:
Margot de Zeeuw,
Wim Peeters, hoofdredacteur

Redactieadres:
Samen Kerk
Postbus 1053,
2001 BB Haarlem
Telefoon: (023) 511 26 60
Faxnummer: (023) 511 26 59
Giro 43509
E-mail: pvermeer@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
Internet: www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Medewerkers:
Marcel Poorthuis (Parels uit de Schattengrot)
Ko Schuurmans (Bijbel en liturgie)
Hein-Jan van Ogtrop (Kerkengek)
Floor Twisk (Onbekende Geschiedenis)

Stefan en Lisette van Aken (Huwelijk en Gezin)
Eleonora Hoekstra-Ros (Van Onderop)
Evert Veldman (Wereldwijd)
Beate Gloude-mans (Wereldjongerendagen)
Mirjam Spruit - Borst (Jongerenpagina en Catechese)

Abonnementsprijs:
€ 27,00 per jaar; buitenland: € 33,50 per jaar
Abonnementenadministratie: (023) 511 26 40

Advertenties:
ACTA Uitgeversorganisatie
Postbus 7160
6050 AD Maasbracht
Telefoon: (0475) 463 465
E-mail: info@actauitgevers.nl

Vormgeving/technische realisatie:
Novente vormgevers, Lunteren

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen. Verantwoordelijken kunnen reageren via bovenstaand adres.

Uw naam worde geheiligd...

Een van de aardigste maanden van het jaar is oktober. Vanouds heet hij de wijnmaand, omdat wij in het Noorden in oktober de druiven oogsten. Het is ook de maand van de "mast", de bosvruchten als eikels en kastanjes die aan de varkens gevoerd worden om hun vlees op smaak te brengen. Immers: in november worden ze geslacht. Maar oktober is natuurlijk ook de maand van de herfstvakantie, die korte onderbreking van het lange eerste trimester op weg naar Kerstmis. Het is de maand waarin we voor een klein half jaar afscheid nemen van de zomertijd, en waarin de donkere dagen zich aandienen. En sinds enige tijd, zeg maar vanaf het moment dat geschiedenis als verplicht vak van het rooster van middelbare scholen werd afgevoerd, is oktober ook de maand van de geschiedenis.

Oktober is Wereldmissiemaand, ingeleid door het feest van de H. Theresia van Lisieux, het kleine Treeske, patrones van de missie. En tenslotte is het de maand van de Rozenkrans, Mariamaand dus. Op 7 oktober 1571 versloegen de Venetianen de Turkse vloot bij Lepanto. In de weken daaraan voorafgaand was in heel de christelijke wereld gebeden tot Maria.

Paus Pius V voegde toen uit dankbaarheid aan de Litanie van Maria titel 'Hulp der Christenen' toe. Later werd 7 oktober het feest van de H. Rozenkrans.

We hebben ons best gedaan om in deze mooie maand een fraaie aflevering van Samen Kerk te maken. Het thema van dit nummer is: "Uw Naam worde geheiligd", de eerste bede van het Onze Vader. Verschillende medewerkers en redacteuren hebben zich met deze bede beziggehouden.

De bisschop spreekt in zijn maandelijks boodschap zijn zorg uit over de situatie van de christenen in Egypte, met wie wij hier op bijzondere wijze verbonden zijn. Denk maar aan de bijeenkomst van de Koptische paus Shenouda met duizenden van zijn gelovigen, vorig jaar in de kathedraal in Haarlem, door onze bisschop beschikbaar gesteld. Marcel Poorthuis wijst op de breuk met de geschiedenis en met het beginsekl van de godsdienstvrijheid, nu steeds meer stemmen in Nederland en elders opgaan om de besnijdenis van kinderen te verbieden.

Ook luchtiger thema's komen aan bod, zoals de fraaie Sint Petrus Bandenkerk in Diemen.

Maar neemt u nu zelf kennis van de inhoud. Veel leesplezier,

Redactie

De Naam van de Vader in moderniteit en postmoderniteit

Als de voorvechters van het rationalisme één ding voor ogen hadden, dan was het wel het voorkomen van een Rijk Gods op aarde. Niet voor niets plaatsten zij na de revolutie in de Notre Dame in Parijs het beeld van de Rede, die daar aanbeden zou moeten worden. De rede, zo betoogde men, was het hoogste bewustzijnsniveau in de kosmos, en moest dus wel eerste Oorzaak zijn. Men wilde nog wel een god aannemen, maar voor zoiets als de Vader, die voorzienig is, had men geen enkel begrip.

En met de rede kwamen de ideologieën, de moderne varianten van de heilige boeken. De mens bedacht zijn eigen heilsboodschap, maar heeft daar een hoge prijs voor moeten betalen.

De grote ideologieën van nationalisme, kolonialisme, nationaal-socialisme en communisme, die de wereld in de negentiende en twintigste eeuw ongekende bloedbaden bezorgd hebben, zijn inmiddels uit het publieke domein verdwenen. Alleen in de achterkamertjes van het internet worden ze nog levend gehouden, en in de harten en hoofden van een onbekend aantal oude en nieuwe “gelovigen”. We zijn aanbeland in wat heet het “post-modernisme”, de wereld na “het einde van de geschiedenis”, zoals de Amerikaanse historicus Fukuyama ruim twintig jaar geleden onze tijd beschreef.

Sommigen zeiden dat de “grote verhalen ophielden”, maar met die verhalen bedoelden ze niets minder dan bovengenoemde ideologieën. En voor het gemak werd daar door sommige anderen dan ook het christendom maar bij gerekend (!)

Wat is het postmodernisme eigenlijk? Het wil een antwoord zijn op het rationalisme dat als “de moderniteit” de boeken is ingegaan. Postmodern is bijvoorbeeld het pragmatisme, een onbevangen kijk op de werkelijkheid, maar ook het gevoel, dat na de “grote verhalen” (goed voor onder meer twee wereldoorlogen en naar schatting honderddertig miljoen doden) de mens geen toekomst meer heeft.

De Franse filosoof Fabrice Hadjadj is eigenlijk een voorbeeld van de postmoderne mens. Geboren in 1971, uit joods-arabische Algerijnse ouders in Frankrijk, bekend hij zich aanvankelijk tot het atheïsme, het anarchisme en het nihilisme, zoals zoveel (oudere)

leeftijdgenoten. In 1998 laat hij zich dopen en wordt katholiek.

Hadjadj laat zien wat er gebeurt als de mens, moe van de ideologieën maar afkerig van de gedachte dat God onder ons is gekomen, vorm geeft aan zijn niet te blussen verlangen naar voortbestaan, eeuwigheid of hoe hij het wil noemen.

Hij onderscheidt drie posities, die we allemaal maar al te goed kennen. Het zijn feitelijk drie manieren om de mens « af te schaffen », zoals eerder C.S. Lewis het noemde, of om de geschiedenis af te schaffen. De eerste positie is die van de eco-fanaat die zegt : « ja, de mens is gedoemd te verdwijnen, maar dat geeft niet, want hij verdwijnt in Moeder Natuur en komt terug als vogel of bloempje ». De tweede is die van de techno-fanaat die zegt : « ja, de mens wordt overwonnen door zijn eigen technische vindingen, maar we zullen iets anders maken dat tegen de straling (en noem verder maar op) op kan, en dat dan naar andere melkwegstelsels kan ontsnappen ». De derde is die van de fundamentalist die zegt : « Ja, de mens verdwijnt, als wezen in de geschiedenis, in het vlees, maar uiteindelijk kan hij niet verdwijnen, want de mens is vlees noch geschiedenis, maar alleen geest. » Deze drie : het ecologisme, het technocisme en het spiritualisme bestaan in allerlei varianten, maar we kunnen ze overal om ons heen herkennen, en wat ze gemeen hebben is duidelijk: de overtuiging dat God niet Vader kan zijn, niet relationeel dus.

Voor ons als christenen is het zaak deze stromingen te onderscheiden, het goede dat er zeker ook in zit te herkennen en te waarderen en de wanhoop die eraan ten grondslag ligt, verre van ons te werpen. <

Wim Peeters

Vieringen ter ere van paus Johannes Paulus II

Op 1 mei 2011 werd paus Johannes-Paulus II zalig verklaard. De liturgische viering van een zalige is in de rooms-katholieke Kerk niet universeel, maar particulier, dat wil zeggen alleen daar waar de zalige is geboren, heeft geleefd en is gestorven. Concreet betekent dit dat voor de viering van paus Johannes Paulus II is bepaald dat deze jaarlijks kan plaatsvinden in het bisdom, respectievelijk de stad Rome en in alle bisdommen van Polen, en wel als gedachtens op 22 oktober.

Gezien het grote belang van deze paus voor de hele Kerk en naar aanleiding van talloze verzoeken om een liturgische verering van deze nieuwe zalige in de gehele wereldkerk heeft de Congregatie voor de Eredienst toegestaan dat tot 1 mei 2012 eenmalig een H. Mis van dankzegging voor deze zalige paus kan worden gevierd in alle bisdommen ter wereld met een eigen daarvoor vastgesteld formulier.

Voor deze unieke viering in de Nederlandse Kerkprovincie hebben de Nederlandse bisschoppen als datum de tweede zondag door het jaar vastgesteld, zaterdagavond 14 of zondag 15 januari 2012. Deze datum is mede gekozen, omdat paus Johannes Paulus II in zijn zorg voor de eenheid in de Nederlandse Kerkprovincie destijds een bijzondere synode van de Nederlandse Bisschoppen heeft samengeroepen, die werd geopend op 14 januari 1980.

Waar in parochies en religieuze gemeenschappen ervoor gekozen wordt om deze eenmalige viering ter ere van deze paus te houden, gebeurt dit tijdens de viering van de tweede zondag door het jaar op 14 of 15 januari 2012 in een eucharistieviering naast ofwel ter vervanging van de gewone zondagsmis.

Apart zondagsmissaaltje

Voor deze bijzondere viering geeft de Nationale Raad voor Liturgie voor de gelovigen een apart zondagsmissaaltje uit met daarin naast de gebruikelijke gebeden ook de eigen liturgische teksten ter ere van deze zalige, alsook de voorgestelde bijzondere bijbellezingen en een aantal geschikte liederen. Bovendien bevat het zondagsmissaaltje als tekst ter overweging de lezing die in het getijdengebed ook genomen kan worden als tweede lezing. <

Deze zondagsmissaaltjes voor de gelovigen “Viering ter ere van de zalige paus Johannes-Paulus II” (16 blz., in twee-kleurendruk) kunnen besteld worden bij de Administratie van de NRL (Postbus 13049 - 3507 LA Utrecht, Tel. 030-23.26.909; e-mail: bestel@rkk.nl.). Bij minimale afname van 10 ex. kosten de boekjes € 0,30 per exemplaar; bij afname groter dan 25 ex. € 0,15 per ex. (prijzen zijn exclusief de verzendkosten).

De kracht van kwetsbaarheid

Kwetsbaarheid, de kwetsbare mens, is het thema van het diaconale weekend in ons bisdom dat op 12 en 13 november gehouden wordt. Voor zijn maandelijks bijdrage koos de bisschop dan ook het thema "de kwetsbare mens" en vanwege de hoge actualiteit en de band van ons bisdom met de Koptische gemeenschap schrijft hij over de beproevingen van onze medechristenen in Egypte.

De wereld wordt geregeerd door macht. Natuurlijk moeten er mensen zijn die leiding geven, beslissingen nemen en knopen doorhakken. Anders wordt de wereld een chaos. Maar het gaat grondig fout als machthebbers daarbij niet meer het algemeen belang op het oog hebben, maar vooral hun eigen belang. Als macht een verslaving wordt waarvan men zich niet meer los kan maken. Dat is precies wat we in onze tijd overal om ons heen zien.

In Libië, Syrië, Jemen, Zimbabwe en op zovele andere plaatsen zien we bezeten dictators die er niet voor terugschrikken om massaal hun burgers te onderdrukken, te folteren en te doden, om maar aan de macht te kunnen blijven. Tegelijk zien we echter ook hoe dit soort machtsuitoefening haar grenzen bereikt. Alle Russische tanks en Oost-Europese geheime diensten bleken niet in staat om de ineenstorting van het Sovjetimperium te voorkomen. In het Midden-Oosten lijkt iets soortgelijks te gebeuren. Vreedzame volksopstand in Tunesië en Egypte verjoeg de dictators en maakte de weg vrij voor vrijheid en democratie. Hoopvol spreekt men van de 'Arabische lente'. Maar de strijd is nog lang niet gewonnen. Achter de schermen wroeten andere krachten, die de vreedzame revolutie van het volk proberen te stelen.

Chaos

Als ik dit schrijf heeft het journaal net bericht over nieuwe rellen in Caïro. Radicale moslims hebben een Koptische kerk in brand gestoken. Het was niet de eerste keer. Koptische christenen gingen woedend de straat op, ondersteund door gematigde moslims. Daarop reageerde het leger met buitensporig geweld. Pantserwagens reden in op vreedzame demonstranten. Kenners achten het niet uitgesloten dat de militaire overgangsregering moslims en christenen - altijd nog zo'n tien procent van de bevolking - tegen elkaar probeert op te zetten om het democratisch proces te verstoren. Bij chaos past geen democratie. Bij chaos roept het volk om een sterke man. Het is de voedingsbodem voor een nieuwe dictator.

Ik heb bewondering voor de wijze waarop de Koptische kerk reageert. Paus Shenouda heeft zijn gelovigen opgeroepen niet terug te slaan, maar om drie dagen te bidden en te vasten. Dat zijn de werkelijke wapens van de christen. Hij beseft dat achter alle uiterlijke strijd altijd een geestelijke strijd schuilgaat. Dat, zoals de Heer zelf zegt, bidden en vasten harten kan raken en demonen

kan uitdrijven. Bij de gebeurtenissen in Caïro voel ik mij zeer betrokken. In ons bisdom hebben we uitstekende contacten met de Koptische christenen. Elk jaar lopen we in de processie gezamenlijk door de straten van Amsterdam in een verenigd getuigenis. Vorig jaar heb ik aan paus Shenouda onze kathedraal ter beschikking gesteld voor een ontmoeting met de Kopten in Nederland. Op dit dramatische moment in hun bestaan verdienen de Koptische christenen al onze hulp en solidariteit.

Kracht van gebed

Deze hele situatie werpt ons ook terug op onze opdracht als christenen in het licht van geweld. Het voorbeeld en woord van de Heer is groots, maar ook zo moeilijk navolgbaar: "Als men u op de ene wang slaat, keer dan ook de andere toe." Natuurlijk: de Bergrede is geen recept voor alle situaties. Het is geen politiek programma. Er zijn vormen van kwaad die een christen juist vanwege zijn opkomen voor de waardigheid van de mens en de eer van God, moet bestrijden, in het uiterste geval zelfs met geweld. Wat Jezus ons hier duidelijk wil maken, is dat je geweld ten diepste niet uitbant door geweld ertegenover te stellen, dat haat niet verdwijnt door met haat te antwoorden, dat je het kwade niet kunt overwinnen met het kwade. Nee, zegt Hij, overwin het kwade door het goede, beantwoord haat met liefde, laat het onrecht op jou stuklopen zonder dat het je zelf tot onrecht brengt.

De Kopten staan nu concreet voor deze uitdaging. Paus Shenouda probeert de terechte verontwaardiging niet te laten escaleren, maar grijpt terug op de kracht van kwetsbaarheid, van geweldloos verzet en gebed. Hij handelt in het voetspoor van de Heer. Moge deze de Kopten in Egypte beschermen en vrede tussen moslims en christenen bewerken. <

+ Jozef M. Punt
Bisschop van Haarlem-Amsterdam

Kardinaal Simonis eregast bij jubileum Koorschool

Het Muziek Instituut van de Kathedraal Sint Bavo vierde op het Bavofeast haar 65-jarig bestaan. De daaraan verbonden Koorschool bestaat 60 jaar.

In een overvolle Kathedraal werd dit jubileum gestart met een Pontificale Hoogmis waarin de eigen bisschop Mgr. J. Punt voorging. Speciale concelebrant was Kardinaal Simonis die een groot fan is van het Kathedrale Koor en eerder het hen een reis naar Rome maakte.

Onder de schitterende klanken van Viënes Messe Solenelle werd de liturgie van Bavo gevierd. Speciaal daarbij klonk de voor het jubileum gecomponeerde 'Bavonem Meritis' van titulair organist Ton van Eck. En ontroerend was de prachtige solo van jongensopraan Martijn Nijkamp die het 'Domine Deus' uit het Gloria van Vivaldi zong.

Aan het einde van de viering werd de jubileum-CD o.a. overhandigd aan de Haarlemse burgemeester Schneiders en de Kardinaal. De laatste nam op zijn bekende wijze het woord om vooral de ouders van de koorschool kinderen te danken voor hun grote inzet. (over de jubileum-CD kunt u elders in dit blad lezen).

Onder het genot van koffie en broodjes werden oude herinneringen opgehaald en konden oud-leerlingen de Koorschool aan de Westergracht nog eens bekijken. De huidige leerlingen werden getraakteerd op het beklimmen van de grote torens van de Kathedraal.

De middag werd ingeluid door een heel bijzonder concert, waaraan bevriende koren van het Kathedrale koor hun medewerking verleende, zoals de Barbers & Bishops, Haarlem Voices en Vocaal Ensemble SIX. Veel oud-leden zitten op deze koren en nu bleek opnieuw hoeveel muzikale kwaliteit er deze middag in de kathedraal aanwezig was, die overigens weer tot de achterste bank bezet was.

Aan het einde van het concert werd het 'Ereteken van Sint Bavo' toegekend aan de directeur van het Muziek Instituut Hans Hartog en dirigent Fons Ziekman voor hun grote betrokkenheid en verantwoordelijkheid. De onderscheiding werd uitgereikt door de Proost van het Kathedraal Kapittel Mgr. J. Stam. Een staande ovatie en een spontaan 'lang zullen ze leven' onderstreepte de dankbare gevoelens van alle aanwezigen. <

Jan Pronk: "Ik heb de bijbel opgevat als een opdracht, die ik nu in de praktijk breng."

Geïnteresseerd publiek, van links naar rechts: Nico van Straalen en Gerard Visser van de werkgroep Lezingen van de parochie, pastoor Petros Berga en Mathieu Wagemaker pr.

Foto's: Peter Vreeswijk

Kippenvel en inspiratie met Jan Pronk in Edam

Op vrijdag 16 september hield Jan Pronk, bekend als voormalig minister van ontwikkelings-samenwerking en voorzitter van het Interkerkelijk Vredesberaad, een lezing in de H. Nicolaas-kerk in Edam. De parochies van Edam, Volendam en Monnickendam werken samen in het regioverband "De Dammen" en organiseren gezamenlijke activiteiten. De lezing van Jan Pronk ging over "De rol van religies in conflicten en vredesopbouw". Het was een avond met veel kippenvel en inspiratie. Voor veel parochianen was het onverwacht dat ze geïnspireerd konden worden door iemand die meer vanwege zijn politieke bevoegdheid dan zijn religieuze overtuiging bekend is.

Jan Pronk was van 2004 tot 2006 speciale afgezet van de Verenigde Naties voor de vredesmissie in Soedan. Bij de lezing vertelde hij over zijn gesprekken met de president van Soedan, Al-Bashir, die zijn eigen volk in Darfur bombardeerde. "Jullie westerlingen zijn absoluut niet geloofwaardig" had Al-Bashir gezegd. "Jullie willen mij de les lezen, maar jullie steunen wel Israël in hun onderdrukking van de Palestijnen."

Aan de hand van zijn ervaringen betoogde Pronk dat alle grote conflicten in de wereld complex zijn. Soms worden conflicten voorgesteld als een clash tussen religies, bijvoorbeeld het Christendom en de Islam, maar bij nader inzien is dat niet zo. Geen enkel conflict gaat over

religie alleen, het gaat altijd ook om economie, om macht, om etnische tegenstellingen, enzovoorts. Er zijn in het Midden Oosten bijvoorbeeld Christelijke Palestijnen die net als hun moslimbroeders tegen Israël zijn.

Geweldloze oplossingen

Het is wel zo dat de religieuze dimensie van een conflict moeilijker is op te lossen. De economische kant van de zaak kun je oplossen door te streven naar groei en toename van welvaart. Etnische en religieuze tegenstellingen los je daarmee echter niet op. Wat is dan de rol van religie? Pronk stelde dat religie een inspiratie kan zijn voor gewelddoos verzet en verzoening. Vanuit een religieuze overtuiging kun je geweldloze oplossingen aandragen. Het effect van daarvan moet niet onderschat worden, stelde Pronk. Mahatma Gandhi predikte geweldloosheid tijdens de campagne voor onafhankelijkheid van India. Tijdens de "zingende revolutie" werden de Baltische Staten aan het eind van de jaren tachtig onafhankelijk zonder geweld.

Na de lezing was er gelegenheid tot het stellen van vragen. Discussieleider Matthieu Wagemaker, priester van het bisdom Haarlem-Amsterdam en speciaal belast met missie en ontwikkelingswerk, had tijdens de pauze een grote stapel briefjes met vragen verzameld. Een aantal vragen ging over het nut van ontwikkelingshulp.

Is het geld dat vanuit de rijke landen besteed wordt om de nood in de derde wereld te lenigen niet een druppel op een gloeiende plaat? Pronk: "Je moet een gloeiende plaat ook niet proberen af te koelen met enkele druppels. Gooi er een paar emmers overheen!" De landen van de Verenigde Naties hebben afgesproken dat ze in 2015 gemiddeld 0,7% van hun bruto nationaal product zouden besteden aan ontwikkelingshulp. Maar tot nu toe blijft het percentage steken op 0,35%. "Tel je zegeningen," vindt Pronk. "Met een land als Mozambique gaat het relatief goed nadat men vrede gesloten heeft. De levensverwachting van vrouwen in Afrika is nu de 50 gepasseerd; vroeger was hij 37. Het is dus wel degelijk mogelijk om dingen te veranderen".

Als laatste stelde Matthieu Wagemaker een persoonlijke vraag aan Pronk: "Komt u zelf ook wel eens in gesprek met God?" Pronk antwoordde door zijn bijdrage te memoreren aan een boek waarin allerlei bekende Nederlanders een brief aan God geschreven hadden. Hij had die gelegenheid gebruikt om uit te leggen dat hij juist geen brief schreef. Hij had namelijk vroeger al een brief van God gekregen, de Bijbel. "Ik heb dat opgevat als een opdracht. Nu ben ik bezig die brief in de praktijk te brengen." <

Nico van Straalen

Reliëf met afbeelding van oud Diemen.

De bedoeling van deze serie artikelen is aandacht te besteden aan de verbeelding van de Bijbel (met name van het Oude Testament) in de kerkelijke architectuur. We behandelen al menige kerk in binnen- en buitenland. Ook in ons eigen bisdom zijn interessante kerken: de uwe? Is er ooit een boekje over verschenen? We zijn geïnteresseerd. We kregen al eerder een reactie uit Diemen, waar men in 2010 aan het feesten was. Nu pas komt ook Samen Kerk feliciteren.

Petrus' bevrijding, schilderij van Balthasar Beschey 1700.

Een schuilerkerk naast een echte kerk

Van de overkant gezien, van links naar rechts de kerk, de pastorie met toren, de oude noodkerk 'de Hoop', voormalig Klooster Zusters van Liefde'

Diemen is een oud vissersdorpje, in de 12e eeuw ontstaan bij een dam in de Diem. Het dorp had veel te lijden van het water en moest begin 15e eeuw landinwaarts worden verplaatst naar het huidige Oud-Diemen. In de 18e eeuw verplaatste de dorpsbebouwing zich naar de Diemerbrug, waardoor een lintbebouwing langs de trekvaart ontstond. In 1731 werd het dorp een ambachtsheerlijkheid van Amsterdam. Als het op één na oudste gebouw van Diemen wil ik de oude katholieke schuilerkerk opvoeren: 'De Hoop' genaamd, die in 1786 werd ingericht in een 18de-eeuws pand dat mogelijk diende als een koetshuis. De kerkzaal kreeg stuc-decoraties in Lodewijk XVI-stijl. De wit gepleisterde voorgevel dateert van circa 1840. De noodkerk werd na brandschade in 1990 gerestaureerd.

De beroemdste wijzerplaat van ons bisdom

Iedereen die voorheen Diemen via de A1 passeerde, viel onmiddellijk de uithangende wijzerplaat van de r.-k. St. Petrus Bandenkerk op. De kerk werd in 1909-1910 gebouwd naar een door Byzantijnse vormen geïnspireerd ontwerp van M.J.E. Lippits en N.H.W. Scholte. Het is een driebeukige hallenkerk met recht gesloten koor. De voorbouw heeft de vorm van een 'gereduceerd westwerk' met portaal waar de toren op staat, die - heel uniek! - conisch toeloopt. Vóór de toren een klassiek bronzen H. Hartbeeld uit 1920 van J. Custers.

Diemen had - als gezegd - veel van het water te lijden: in 1570 liepen Diemen en Amsterdam onder. Diemen had ook te lijden van godsdienstige schermutselingen en bovendien brandde het dorp in 1573 grotendeels af. Dat was nog niet het einde van de ellende, want de beruchte geuzenleider Sonoy verschanste zich in Diemen en stak en passant de dijk door. Dat alles om Amsterdam (dat nog steeds de Spaanse zijde hield) te belagen.

Na de reformatie verhuisden de katholieken naar Overdiemen tussen de Zuiderzee en de Muidertrekvaart. Daar bouwde men een kapelletje aan St. Petrus gewijd. Van binnen moet het wel mooi geweest zijn, maar van buiten leek toch meer op een stal dan op een kerk. Toen in 1672 Lodewijk XV Utrecht veroverde en de domkerk weer (eventjes) katholiek werd gloorde er weer

hoop voor de Diemense katholieken. Maar in 1673 werd de situatie alweer teruggedraaid en moest men ondergronds gaan. Dat werd, net als overall, steeds meer bovengronds. Aan het eind van de 18e eeuw was het schuilerkerkje van Overdiemen in slechte staat. De vraag was: of het kerkje opknappen, of verhuizen naar het nieuwe centrum aan de Diemerbrug. Het laatste gebeurde. Rond 1780 hangen er vrijheidsgedachten in de lucht en worden de Diemense overheden wat vriendelijker voor de katholieken. In 1786 mogen ze hun nu nog bestaande huiskerk 'De Hoop' bouwen. Op de grote plaat van de Amsterdamse schuilerkerken staat 'de Hoop' (rechts onderaan) afgebeeld. De bevolking van Diemen groeide en zo kwamen er plannen voor een nieuwe kerk die in 1910 werd geconsacreerd. Na de bouw van de nieuwe kerk sluimerde 'de Hoop' in. Een brand in 1990 bracht mensen in actie en na de restauratie staat het gebouw er weer piekfijn bij, dankzij Stadsherstel Amsterdam.

De Diemense D.O.M.

De 'nieuwe kerk' siert zich met de letters D.O.M. Als kind vond ik dat zeer arrogant; 'die kerk durft zich een dom te noemen.' Maar dat was dom van mij. DOM staat voor Deo Optimo Maximo (gewijd aan de beste en grootste God), een oudchristelijke variant op het oud-Romeinse I.O.M. (Iupiter etc.). In het fronton boven de ingang bevindt zich een schildering in de vorm van een driehoek. Daarin zijn de Tiara (het pauselijk hoofddeksel) en de sleutels van Petrus aangebracht. In de gevel zelf bevindt zich een sculptuur. Links het verhaal van Petrus in de kerker en rechts Petrus aan het roer van een schip. Zeer toepasselijk in een vanouds vissersdorp. Op de kraagsteen onder het uurwerk bevindt zich een omgekeerd kruis. De traditie wil dat Petrus ook gekruisigd werd, maar dat hij vroeg of hij omgekeerd

kon worden opgehangen omdat hij zich niet waardig achtte op dezelfde wijze als zijn Heer gekruisigd te worden.

Het grondplan van de kerk is eenvoudig. Het bestaat uit een breed middenschip met aan weerszijden een smalle zijbeuk, een ondiep transept en (het meest opvallend) een rechte koorafsluiting. De kerk is niet te groot en niet te klein. Links voorin een opvallend mooi schilderij over Petrus' bevrijding uit de gevangenis, waarschijnlijk van de hand van Balthasar Beschey uit 1700. De oude kruiswegstaties van Damen zijn opgeslagen toen ze in 1972 werden vervangen door een serie nieuwe bronzen reliëfs van Gene Eggen. Tegen de wand achter het altaar staat een orgel, dat werd samengesteld uit materiaal van een Pels-orgel uit 1918, gebouwd voor het Juvenaat van het H. Hart in Bergen op Zoom. Het oude orgel uit de naastgelegen schuilerkerk werd bij toeval in 1985 ontdekt door de onlangs overleden Jan Jongepier, die naamgenoot pastoor Jan van Diepen belde: 'We hebben jullie orgel gevonden in Krabbendam.' Het orgel blijft daar echter, want het was daar net gerestaureerd. In 1961 en 1963 worden nieuwe ramen aangebracht van pater Lando van den Berg O.F.M.

De laatste decennia

Omdat Diemen zo groeide en men de rijksweg wilde verbreden, waren er in de jaren '60 ook plannen voor sloop van de St. Petrus Banden-kerk en nieuwbouw van twee andere kerken. In 1971 werden die plannen (gelukkig) afgeblazen en daarom werd de oude kerk in 1972 opgeknapt. Men genoot tijdens die verbouwing gastvrijheid bij de gereformeerden aan de Schoolstraat vlakbij. De parochie mag zich gelukkig prijzen met deze niet te grote en niet te kleine, goed gerestaureerde kerk. Bij gelegenheid van het eeuwfeest in 2010 heeft de gemeente beloofd het aanlichten van de toren van de Petruskerk te betalen; wanneer dit artikel als een late felicitatie verschijnt, zal dat geschieden. <

Hein Jan van Ogtrop, Haarlem

Gebruikt is gemaakt van het boekje uit 1882 van de hand van pastoor J. Vermeulen en het boek 'Het Rooms Kerkhuys te Diemen' uit 1993. In 2010 verscheen een rijk geïllustreerd Jubileumboek 'Het katholieke hart van Diemen' uitgegeven door de parochie en de Historische kring Diemen.

Interieur van de oude noodkerk rond 1900. Rechts boven de toonbroden.

Solidariteit en menselijke waardigheid:

Adventsactie stimuleert missionair ondernemerschap

Op 27 november klinkt het startsein voor de tweede bisschoppelijke Adventsactie 'nieuwe stijl'. De parochies zamelen tijdens de Adventsperiode geld in voor een aantal geselecteerde goede doelen. Maar hoe worden de deelnemende projecten geselecteerd? En hoe zit het met het uitgangspunt 'kerken helpen kerken'? De mannen achter de Adventsactie, Matthieu Wagemaker pr en Johan Compier, vertellen over kleine projecten en solidariteit met de allerarmsten.

Op 27 november as., de eerste zondag van de Adventsperiode, start de Adventsactie 2011 met een feestelijke startmanifestatie in Den Haag. Daarna is het aan de parochies en MOV-groepen om van de Adventsactie 2011 een succes te maken. Het team erachter heeft er dan intensieve maanden opzitten. Matthieu Wagemaker pr werkt als voorzitter van het bestuur actief mee: "Afgelopen zomer hebben we gesprekken gevoerd met de mensen die hun projecten hebben aangemeld. We hebben daaruit tien voorkeursprojecten gekozen, waarvoor de parochies geld kunnen inzamelen." Matthieu Wagemaker en projectcoördinator Johan Compier voerden zelf de gesprekken. Johan Compier: "We hebben gestreefd naar een goede verdeling voor wat betreft locatie en thematiek. Zo ondersteunen we een opvanghuis voor gehandicapten in Ecuador, maar we besteden ook

aandacht aan kinderen op de Filippijnen en gezinnen in de oude wijk van Bethlehem."

Solidariteit

Bij de selectie van de projecten wordt onder meer gekeken of ze voldoen aan de criteria van de sociale leer van de katholieke kerk. "Respect voor de menselijke waardigheid staat centraal, maar ook solidariteit met mensen die buiten de boot dreigen te vallen," aldus Matthieu Wagemaker. De Adventsactie kijkt dus of projecten bijdragen aan betere leefomstandigheden, aan ontwikkeling en solidariteit, maar ook of ze kleinschalig zijn en lokaal effect sorteren. "De kerk vindt dat mensen zelf verantwoordelijk moeten kunnen zijn voor hun welzijn en ontwikkeling," legt Johan Compier uit. "We willen daarom op lokaal niveau verschil maken."

Dat brengt het punt ook op het 'kerken helpen kerken'-principe. Matthieu Wagemaker: "Wij zijn als katholieke gemeenschap thuis in iedere cultuur. We organiseren ons lokaal, maar zijn tegelijkertijd een wereldwijde gemeenschap. We zijn dienstbaar aan de samenlevingen waarvan we deel uitmaken en stellen onze middelen en mogelijkheden ook ter beschikking aan wie niet tot onze gelovigen behoren. We maken echter wel gebruik van ons netwerk ter plaatse, omdat dat gewoon praktischer en effectiever is."

Missionaire beweging is vitaal

Een goed voorbeeldproject dit jaar is 'Pure Jute' vindt Matthieu Wagemaker: "Pure Jute maakt de vitaliteit van de missionaire beweging goed zichtbaar: we willen bijvoorbeeld dat de parochies en MOV-groepen de Pure

Van links naar rechts: Matthieu Wagemaker pr, Johan Compier en Thomas Koopman

Jute tassen straks kunnen verkopen. Dit unieke Nederlandse initiatief zet in India en Bangladesh veel in beweging en vraagt aandacht voor thema's als duurzaamheid en eerlijke handel. Dat is precies wat we met de Adventsactie willen bereiken: lokaal, kleinschalig ondernemerschap stimuleren omdat de grote wereld mensen al genoeg in de verdrukking brengt." <

Meer informatie

Meer informatie over de Adventsactie vindt u op de website >> www.adventsactie.nl. Daar vindt u ook informatie over de voorkeursprojecten van 2011 en het bestellen van de actiematerialen. In september hebben alle parochies en MOV-groepen de actiekrant ontvangen. Daarin staat ook alle benodigde actie-informatie. Desgewenst kunnen projectvertegenwoordigers of medewerkers van de Adventsactie een presentatie in uw parochie geven. Voor persoonlijk contact kunt u een e-mail sturen: >> info@adventsactie.org.

Pure Jute wil solidariteit en een schone aarde:

Hippe fairtrade tassen van biologische jute

Desiree Rasenberg wilde twee dingen: een betere toekomst voor mensen in ontwikkelingslanden én een schonere aarde. Ze wist beide doelen te combineren in één project: *Pure Jute*. Het resultaat: hippe designtassen, geproduceerd volgens fairtrade principes van biologische jute. *Pure Jute* is dit jaar een van de voorkeursprojecten van de Adventsactie en parochies kunnen de tassen verkopen.

Desiree Rasenberg besloot op een goede dag twee werelden aan elkaar te knopen: de schreeuwende behoefte aan hulp en ontwikkeling in landen als India en Bangladesh en de grove vervuiling en het misbruik van de aarde. Ze had tijdens een bezoek aan Calcutta leuke jute tassen gekocht: "Ik ben me in jute gaan verdiepen en ontdekte dat jute zelden fair trade geproduceerd wordt." Jute bleek ook een goed alternatief voor katoen: "De productie van katoen is milieubelastend en kost veel water. Jute groeit in natte gebieden, zoals de delta's rondom Calcutta en in Bangladesh. Het wordt daar gebruikt om water aan de grond te onttrekken. Bovendien groeit

de juteplant snel en laten de wortels veel voedingsstoffen achter in de bodem. Dat levert daarna betere oogsten op."

Desiree richtte *Pure Jute* op en zocht samenwerking met lokale partners, waaronder de stichting Tarango in Bangladesh: "Deze organisatie stimuleert ondernemerschap bij vrouwen uit de lokale gemeenschappen én ziet erop toe dat er wordt geproduceerd volgens 'fair trade' principes." Daarnaast zocht Desiree een partner die grotere partijen kan produceren. Zo ontstond de samenwerking met de Kankaria Groep in Calcutta. Ook hier staan fair trade principes voorop "en dat is wereldwijd uniek," zegt ze trots. Het resultaat: hippe designtassen, helemaal fair trade geproduceerd van biologische jute. Desiree: "Als je naar onze tassen kijkt, dan zie je gewoonweg de puurheid en de eerlijkheid. De tas vertelt zelf zijn verhaal."

Adventsactie

Desiree zoekt bewust samenwerking met de kerk. Een van de partners van *Pure Jute*, Tarango in Bangladesh, is dit jaar

bijvoorbeeld een van de voorkeursprojecten van de Bisschoppelijke Adventsactie. Desiree hecht aan haar katholieke grondslag: "Ik voel me meer christen door de handen uit de mouwen te steken en mensen met elkaar te verbinden. We kunnen zoveel bereiken, als we maar met elkaar samenwerken." De kerk kan daarbij helpen: "Alle opbrengsten moeten terugvloeien naar de projecten. Ik doe dit vrijwillig en ik wil niet dat tussenpersonen met de winst gaan strijken. Daarom vind ik het mooi om de *Pure Jute*-producten via de kerken en de Adventsactie te verkopen. Dan weet ik dat het geld terecht komt bij de mensen waarvoor het bedoeld is."

Pure Jute-producten verkopen in de parochie

De producten van *Pure Jute* worden verkocht via de Bisschoppelijke Adventsactie. Parochies kunnen bijvoorbeeld de tassen verkopen gedurende de actieperiode - en natuurlijk daarbuiten. De opbrengsten van de verkoop komen direct ten goede aan de projecten. Kijk voor meer informatie op de websites: >> www.purejute.com en >> www.adventsactie.nl

De prachtige kleuren van de zomer beginnen plaats te maken voor de nog mooiere van de herfst, het rijk gevarieerde groen staat zijn plaats af aan het geel en rood. Herfst en winter zijn nodig, noodzakelijk zelfs, om "tijd van leven" voor een nieuwe lente en een nieuwe zomer mogelijk te maken. De kringloop mag niet stoppen. Het leven moet doorgaan.

door Eleonora Hoekstra-Ros

Als vanouds is oktober de rozenkransmaand. Met het bidden van de rozenkrans eren we Maria als de moeder van Jezus en vragen om haar voorspraak bij God. De rozenkrans helpt ons bij het bidden. In veel parochies is er op een doordeweekse avond rozenhoedje bidden en worden er Marialiederen gezongen. In het gezamenlijk kerkblad voor **de parochies St. Joannes Evangelist, Kaag-Abbenes en O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen, Nieuw-Vennep** wordt op de voorpagina aangekondigd dat er een samenkomst is voor ouderen en belangstellenden. Zij worden in de Herberg ontvangen met een kopje koffie waarna de pastor voorgaat in een Marialof. Na afloop wordt er gezellig geëindigd. Een parochiaan toont een deel van haar collectie wijwaterbakjes.

In Hoorn leeft Maria. In het weekend van 1 en 2 oktober werd de jaarlijkse Maria ommegang gehouden door de binnenstad. Steeds meer processiegangers vormden de stoet. Ouderen, jongeren, kinderen, gelovigen en niet-gelovigen van allerlei nationaliteiten en culturen liepen mee. Men voelt zich één in de vrede, bescherming, de moederlijke liefde van Maria die de mensen samen bindt. Met muziek, zang en vendel-

zwaaiers was het een prachtige ommegang. Dit alles staat in het **mededelingenblad Kerkklank voor katholiek Hoorn.**

Voor de **parochie HH. Matthias-Laurentius te Alkmaar** en **R.-K. St. Michaël Parochie Zuid Schermer** wordt het een bijzonder jaar. **Hun wijkkerk de Sint Laurentiuskerk** is 150 jaar oud. Deze

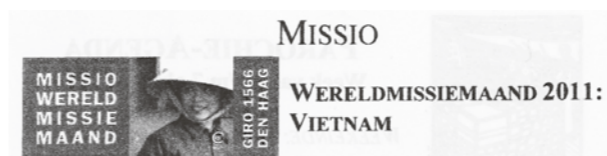

Cuyppers kerk is een parel in het hart van de stad. Ter gelegenheid daarvan wordt het boek gepresenteerd "In het hart van de stad" – 150 jaar St. Laurentiuskerk in Alkmaar – van schrijver dr. J. Vis. Enige dagen later vindt een maaltijd plaats op het voorplein van de kerk. Parochianen en burens gaan onder een tentdak aan tafel. Bijbels kan het niet. Op de feestdag zelf, zondag 16 oktober celebreert bisschop J. Punt een pontificale hoogmis. 's Middags vindt er een Mariaconcert plaats waarbij de sterren van de hemel worden gezongen ter ere van de H. Maria. De avond ervoor is er een jubileumconcert met muziek van diverse componisten voor orgel en andere instrumenten.

In **Nieuws rond de Toren van de parochie Sint Petrus' Banden te Diemen** staat bij het Nieuws vanuit het Parochiebestuur dat er ideeën zijn om een webcam op het altaar te richten. Met zo'n webcam kan de viering rechtstreeks via het internet over de hele wereld live worden bekeken. Bijvoorbeeld interessant voor de familie in het buitenland bij een trouwerij of rouwplechtigheid. Of dichterbij huis, voor parochianen die aan huis gebonden zijn door bijvoorbeeld ziekte. >> www.sintpetrusbanden.nl

Op de voorzijde van het **parochieblad "De Schepper" van "De Goede Herder" te Landsmeer** staat een handgeschreven uitnodiging van een echtpaar dat 50 jaar getrouwd is en een feest wil vieren met de mensen met wie het zich het meest thuisvoelt.....dus.....Het woord allemaal springt er uit en krijgt een verwijzingspijl naar de Schaapskooi.

De maand oktober is ook missiemaand. In deze maand denken wij heel speciaal aan onze broeders en zusters, die wonen in missie- en ontwikkelingslanden. Het gaat om mensen die dikwijls onder heel moeilijke omstandigheden in leven moeten zien te blijven.

De Schalmei, het parochieblad van de R.-K. Parochiegemeenschap Onze Lieve Vrouw

Visitatie te 't Zand N.H. meldt dat de Missio, de Wereldmissiemaand 2011, in het teken staat van Vietnam, een land waar de zes miljoen katholieken het moeilijk hebben. Hoewel het met Vietnam in economisch opzicht beter gaat, is de kloof tussen arm en rijk alleen maar toegenomen en behoort het land nog steeds tot een van de armste landen van Azië

De parochie van Onze Lieve Vrouw van Altijd durende Bijstand wil een nieuwe activiteit voor haar parochianen uitproberen. Zo staat in **het parochieblad van Santpoort en Velsbroek in Heet van de Naald** te lezen. Zij wil een zondagochtendwandeling organiseren en om 9.00 uur vertrekken vanaf het parochiecentrum richting duinen, om na 1 1/2 uur terug te keren voor een kopje koffie of thee. Aanbevolen wordt wandelkleding en schoeisel aan te trekken. De eerste wandeling was op 2 oktober jl.

De pastoor van de **Heilig Hart - Heilige Josephparochie in Hilversum** plaatst op de voorzijde van het informatieblad een zegenwens. Ik wens u van harte een goede herfsttijd toe, veel moois in de natuur en veel nieuwe ontdekkingen in de ontmoetingen met de medemens.

In de **BovenKerkBerichten** staat een bericht dat zondag 30 oktober 2011 tot de **Dag van de Stilte** is uitgeroepen. In Europa gaat dan de zomertijd over in de wintertijd en dan heb je één uur extra. Dat uur kun je gebruiken om bewust stil te staan bij het belang van stilte voor onze kwaliteit van leven.

>> www.dagvandestilte.nl

Uw Naam worde geheiligd!

Jaren geleden maakte ik een studiereis naar de Filippijnen. Ik bezocht er Manila en in Manila Smokey Mountain, die stinkende, rokende afvalberg waar tienduizend mensen in het afval zoeken naar bruikbare resten. Het stinkt er, het is er vreselijk vies. “Trek oude schoenen aan,” zei de Filipijnse zuster die mijn gids was. Ik trok er een dag rond. Ik maakte de uitvaart mee van een jongen die omgekomen was bij een gevecht tussen drugsbendes. Maar ik zag ook leken, zusters en pastores aan het werk in het onderwijs, op een medische post, bij een vergadering van de coöperatie van vuilnisophalers. Het was een hel, maar in die hel gaven christenen de paupers hoop. ’s Avonds wilde ik mijn smerige schoenen in de vuilnisbak gooien. “Niet doen,” dacht ik, “want ze hebben op heilige grond gestaan.” Smerige, onheilige grond was heilig gemaakt door mensen, die zich in Gods naam inzetten voor de armen. Ik heb de schoenen nog een tijdje bewaard.

Waarom noem ik Smokey Mountain door de inzet van al die christenen heilige grond? Je ontdekt het als je het verhaal over het brandende braambos leest in Exodus 3. Mozes, weggevlucht uit Egypte, ontmoet God midden in de woestijn, in de verlatenheid. Hij ziet het niet meer zitten, is als dood. Maar dan spreekt God tot hem vanuit het onaanzienlijke en brandende, maar niet verbrandende braambos. “Doe je schoenen uit, Mozes!” roept God, “want je staat op heilige grond!” Waarom? Omdat Hij Mozes weer tot leven wekt en vervolgens op weg zendt om in Zijn Naam zijn onderdrukte volk te bevrijden uit het slavenhuis Egypte. Zo ontdekte ik door mijn bezoek aan Smokey Mountain dat dingen, plekken en situaties niet op voorhand heilig zijn, maar dat ze méér gaan zeggen dan zij uit zichzelf doen door wat er gebeurt. Zij kunnen Gods aanwezigheid in onze wereld aan het licht brengen. Zij vertellen hoe de hemel de aarde raakt.

De naam wordt werkelijkheid

In het Onze Vader bidden wij “Uw Naam worde geheiligd”. Al spreken wij God aan met Vader of Eeuwige of Almachtige, dat is niet Zijn Naam. De naam van onze God, geopenbaard aan Mozes (Exodus 3), mag verstaan worden als “Ik zal er zijn voor jullie!” In de Hebreeuwse bijbel wordt deze naam weergegeven met vier letters: JHWH. In het Jodendom is een naam veel meer dan zo maar een naam. Als het beestje – of mensje – maar een naampje heeft, is een zeer onjoodse uitspraak, want een naam is tegelijk je programma. Het zegt wat je doet. *Ik zal er zijn voor jou* betekent dan ook de hele bijbel door dat God er wil zijn voor zijn volk. Als wij bidden “laat jouw Naam geheiligd worden” betekent dat veel meer dan dat je de naam van God niet ijdel of oneerbiedig zou mogen gebruiken. Er wordt in gevraagd dat de betekenis van die naam JHWH werkelijkheid wordt. Niet alleen nu al in de hemel, maar ook op de aarde tussen de

mensen en in de structuren van onze samenleving. “Laat het toch een hemel worden hier op aarde,” roepen wij God toe wanneer wij zo bidden.

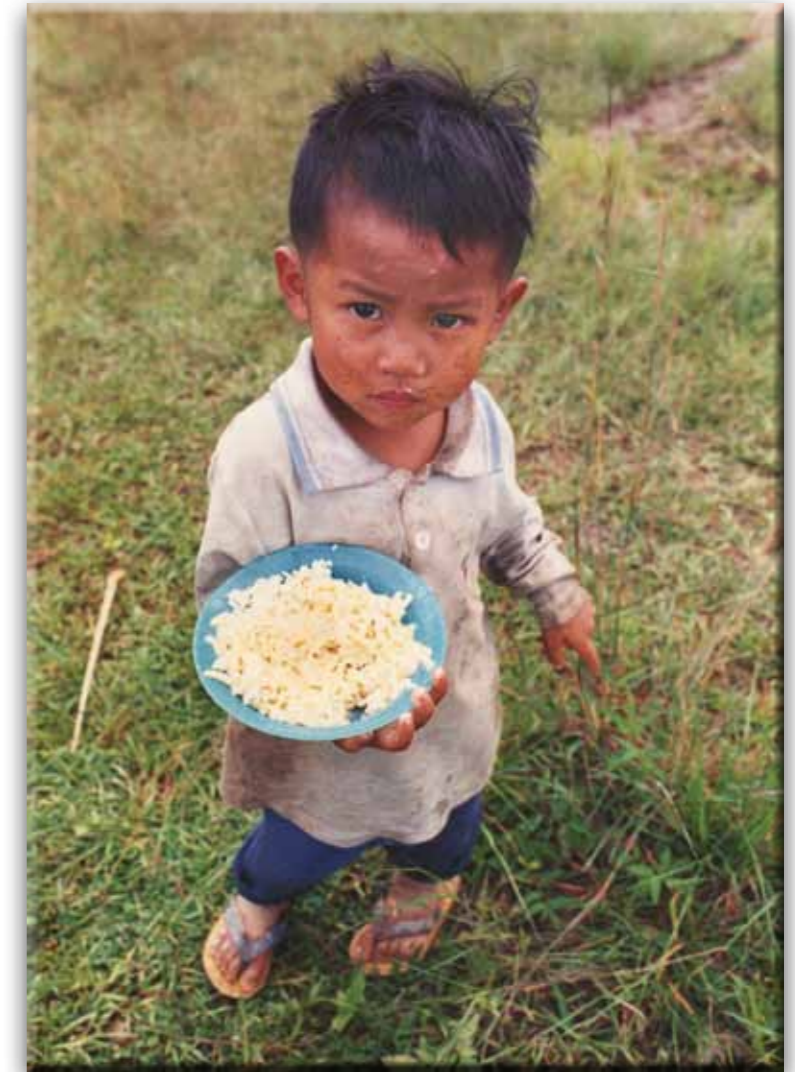
Gaat het alweer om het doen van gerechtigheid? Inderdaad, want in Jesaja 5, 16 horen wij: *“Maar JHWH van de hemelse machten wordt groot in zijn oordeel, in zijn gerechtigheid toont de heilige God zijn heiligheid”*. De theologie van het Oude of Eerste Testament ervaart Gods heiligheid vooral als gerechtigheid.

De Heilige is in de klassieke rabbijnse bronnen de meest gangbare benaming voor God. Als mens kun je misschien van alles of heel veel, maar heilig worden en heiligen kun je alleen in relatie tot God, die de enige Bron van heiligheid is. Hij is de Heilige Vader! Daarom zingen wij “Heilig, heilig, heilig is JHWH der hemelse machten, heel de aarde is vol van zijn heerlijkheid!” (Jesaja 6). Oftewel: de hemel en de aarde is van God. Maak alles op die aarde heilig oftewel: Godgelijk.

Opdracht

Wij zijn er dus niet als wij denken dat God na onze bede in zijn eentje aan de slag gaat om zijn wereld te heiligen. Niks ervan, want we horen ook *“Wees heilig, want Ik ben heilig!”* (Leviticus 19,2 en 1 Petrus 1,16). God is heilig, maar de mens als beeld en gelijkenis van God heeft de opdracht gekregen om Gods heiligheid zichtbaar te maken (Jesaja 6,3). Heiligheid is volgens de bijbel geen uitverkiezing, maar een opdracht. Heiligen betekent het bestaande dat niet deugt herscheppen tot een nieuw “heilig” bestaan, dat bij God past. Heiligen, zij die heiligen, zijn mensen, die God “doen”. Zij heiligen Gods naam omdat zij onvrede met de bestaande wanorde hebben. Hun heiligheid leidt als vanzelf naar actie en opstand. Wie de verhalen van vele heiligen leest, komt er achter dat zij meestal geen rustig leventje hebben geleid. Wie uit is op een kalm bestaan, kan deze bede dus maar beter niet bidden! Je haalt je immers wat op de hals. Wie serieus werk maakt van de heiliging van Gods naam in deze wereld, verkeert permanent in conflictsituaties.

In het leven van alledag is het Jodendom – en in navolging daarvan het christendom – de religie van “Jij moet heilig zijn, want JHWH, jouw God is heilig! (Leviticus 19,2). Dit betekent dat je heilig kunt worden wanneer je

de leefregels van God volgt door bijvoorbeeld je naaste lief te hebben, de vreemdeling bescherming te bieden en zorg dragen voor wie tekort komt. Gods heiligheid gaat ons te boven, maar we zijn in staat om door concrete daden het schijnbaar alledaagse (dingen, plekken, gebeurtenissen) te heiligen. God gaat ons daarin voor. God heeft, zo stelt de theoloog Eric Borgman, allereerst geen wat- of wie-identiteit, maar een wáár-identiteit. Wie of wat God is, blijft een ondoorgrondelijk mysterie, maar God gebeurt dáár waar Zijn Naam – Ik zal er zijn voor jullie! – gedaan wordt. Of zoals de joodse rabbi Maimonides (12de eeuw) eens zei: “Wat van God geschreven staat, moet door mensen gedaan worden!” Uw Naam worde geheiligd: het gebeurt als een hongerig jongetje een bord rijst gegeven wordt. <

Ko Schuurmans

“Uw Naam worde geheiligd”

“De naam van God heiligen betekent Hem boven al het andere stellen.” (YouCat 519)

Dit nummer van Samen Kerk staat de tweede regel van het *Onze Vader* centraal. Na “Onze Vader, die in de hemel is” volgt “Uw Naam worde geheiligd”. De focus ligt in het begin van het *Onze Vader* op God Zelf. Wij zijn dat niet meer gewend, omdat zo vaak alles om onszelf, om de mens, draait. Door het *Onze Vader* op deze wijze te leren aan zijn leerlingen, maakt Jezus duidelijk: de focus van ons leven moet God, onze Vader zijn. Het gaat er niet om dat “mijn naam geheiligd wordt”, maar dat “Zijn Naam geheiligd wordt”. Wat betekent dit dat? Het gaat erom dat we Hem de eer brengen die Hem toekomt: in ons denken, in ons doen en laten, hoe we omgaan met onszelf en met elkaar.

Vragen die dit concreter maken zijn bijvoorbeeld:

- Naar wie of wat gaan uw meeste gedachten en verlangens uit?
- Betrekt u God als u belangrijke beslissingen in uw leven moet nemen? Zo ja, hoe doet u dit dan?
- Kiest u ook wel eens voor de “moeilijkere weg” als u merkt dat uw geweten u daartoe aanzet?
- Maakt u regelmatig tijd vrij om met God in contact te treden tijdens de dag?

Kortom: mag God bij u op de eerste plaats staan?

Oriëntatietekst parochiecatechese verkrijgbaar mét samenvatting en power-point presentatie

Op catechetische impulsmiddag van 7 oktober jl. is *de Oriëntatietekst voor de parochiecatechese in Nederland* besproken. Deze Oriëntatietekst uit 2009 is een hoopvolle tekst, die “nieuwe zuurstof” wil geven aan de parochiecatechese in Nederland. De tekst is geen blauwdruk die voorschrijft, maar wel een richtingwijzer voor de parochiecatechese.

Via de afdeling Catechese van het bisdom is deze Oriëntatietekst verkrijgbaar (normaal 6 euro, tot het einde van het jaar gratis te verkrijgen zolang de voorraad strekt via >> mspruit@bisdomhaarlem-amsterdam.nl. Ook is de tekst te downloaden via >> www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl onder ‘Catechese’.

Evangelieboek voor kinderen verschenen

In het voorjaar is er een nieuw Evangelieboek voor kinderen uitgekomen. Het boek is mooi uitgevoerd met leeslint, gouden opdruk op ivoorkleurige omslag, binnenzijde in twee kleuren druk. Alle (vereenvoudigde) evangelieteksten voor de zondagen en hoogfeesten van A,B en C jaren zijn in het boek opgenomen. Waar mogelijk, is de tekst in rolverdeling weergegeven, zodat de kinderen bij het lezen van het evangelie betrokken kunnen worden.

Extra handig is dat er achterin allerlei mogelijke lezingen en evangelieteksten voor de Eerste Heilige Communie zijn opgenomen. Bovendien is er een apart inlegboekje voor het Altaarmissaal bijgevoegd waarin eigen misformulieren staan voor de viering van het Vormsel en de Eerste Heilige Communie van kinderen.

Evangelieboek voor vieringen met kinderen, 2011.

Kosten: € 49,95, onder andere te bestellen via de webwinkel van Stichting Samuel: >> www.stichtingsamuel.nl of Stichting Colomba: >> www.colomba.nl

Geslaagde WJD-reünie

Iedereen kende het gevoel: je kwam thuis na de MeetMe@Madrid-reis en het was stil, heeel stil! Geen massa's mensen om je heen, geen geschreeuw door metro's, geen gezang en vooral geen andere nationaliteiten om je heen. Daarom was iedereen blij om elkaar weer te ontmoeten bij de MeetMe@Madrid-reünie op Kaag eiland. Voor deze gelegenheid was (bijna) de hele reisgroep compleet en dat was erg gezellig! Zelfs het weer had zich aangepast, met een zonnetje en 25 graden waande je je toch nog even in Spaanse sferen.

1

< 1. Begeleiders bedankt tijdens feestelijke barbecue

De begeleiders van de Diocesane WJD-reis werden zondag met een barbecue in de tuin van het bisschopshuis bedankt. Voor ieder was er een knuffel, voorstellende de mascotte van de reis, SIB. Ze werden gemaakt door de projectleider van "Madrid", Beate Gloudemans, samen met haar zus Amadea die als vrijwilliger-arts meeging. Mgr. Van Burgsteden bedankte de vrijwilligers hartelijk. Later arriveerde ook mgr. Punt. De fotopresentatie op de website van het bisdom geeft een beeld van de geanimeerde reünie: >> www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl >

>

2

< 2. Benedictushof organiseert Meditatie wandeling

Na een geestelijke opstap ter inleiding op het wandelen, wordt er door de duinen een tocht van ongeveer 15 kilometer gewandeld, in stilte, op het ritme van de ziel. Bij terugkomst is er een kort ritueel ter afsluiting. Om praktische redenen dienen de deelnemers zelf hun lunchpakket mee te nemen. Datum: za 29 oktober 10.30 tot 16.00 uur. Locatie: expositieruimte van abdijwinkel en duingebied. Begeleiding: Rob de Wit, Marianne Duijn en monnik Adri Kortekaas. Kosten: € 5,00. Benedictushof organiseert nog veel meer activiteiten.

Zie voor het overzicht de website: >> <http://www.abdijvanegmond.nl/benedictushof/Home.html> >

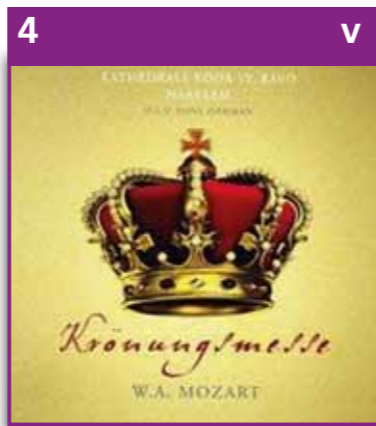
3

< 3. Pastoor van Prijedor in Uitgeest

Begin september was pastoor Marijan Stojanovic een paar dagen op bezoek in zijn partnerparochie Uitgeest. Een bezoek met hem aan Amsterdam was natuurlijk wel iets speciaals. Dus: gezamenlijk met de trein... In Amsterdam keek de pastoor zijn ogen uit. Naar "Ons Lieve Heer op Solder" (helaas werd daar verbouwd), dwars door de warme buurt naar de "Papegaai" en naar het Begijnhof en tot slot nog een rondvaart door de grachten en over het IJ. En alles móést op de foto, want dan kunnen de mensen in Bosnië zien hoe goed wij het hier hebben en hoe mooi het allemaal is. >

>

< 4. Jubileum CD Koorschool: een feestelijk cadeau!

Bij gelegenheid van het 65-jarig bestaan van het Muziekinstituut van de Kathedraal is een prachtige jubileum CD opgenomen. Met de naderende feestdagen in het vooruitzicht echt iets om aan te schaffen en/of cadeau te doen. Op de CD staat het feestelijke Magnificat van Durante, het Hear my Prayer van Menselohnn en de beroemde Krönungsmesse van Mozart. Dit alles gezongen door het Kathedraal Koor met medewerking van vier top solisten en Het Promenade Orkest. U kunt de CD bestellen via >> cd@koorschoolhaarlem.nl en hij kost inclusief verzendkosten € 20,00. Delen van de CD zijn te beluisteren via >> www.koorschoolhaarlem.nl >

Een hetze tegen het religieuze ritueel van de besnijdenis van jongens

Ietwat verscholen op de kerkelijke kalender, maar wel degelijk aanwezig: het feest van de besnijdenis des Heren. Het is niet moeilijk te raden op welke datum het valt: dat is het octaaf van Kerstmis, omdat volgens de Schrift jongetjes op de achtste dag besneden dienen worden. Natuurlijk weten we dat christenen zich niet laten besnijden. De doop is het onuitwisbaar merkteken van het christelijk geloof en wordt aan jongens en meisjes op identieke wijze toegediend. Daarom is het des te meer bijzonder dat de kerkelijke kalender door deze feestdag de band met het jodendom heeft bewaard: Jezus Christus zelf, niet de eerste christen, maar joods en in woord en gebaar getuigend van de ene ware God van Israel. Zijn ouders lieten hem besnijden volgens de wet van Mozes. Voor ons christenen nog steeds reden voor een feest! Daarom durf ik dan ook nog even aandacht te vragen voor het volgende, dat katholieken wel degelijk aangaat.

Staat de vrijheid van godsdienst in Nederland onder druk?

Voor wie enig zicht heeft op wat religies zijn kan het antwoord alleen maar 'ja' luiden. Enkele maanden geleden was er het debat over ritueel slachten. Islam en jodendom kregen een duidelijk signaal van de Nederlandse samenleving dat zij als primitief golden. Ofschoon het werkelijke en levenslange kwelen van dieren pas bij de geavanceerde bio-industrie gebeurt, werd toch het ritueel slachten als een barbaarse methode voorgesteld. Historisch besef van wat een dergelijk oordeel betekent voor de plaats van de religie in de samenleving ontbrak. Verwevenheid van deze kwestie met antisemitisme werd weggewuifd als retorische overdrijving.

In mijn oratie van april van dit jaar voorspelde ik dat de besnijdenis van jongens het volgend item zou zijn. Maar ook ik had niet gedacht dat de KNMG zich zo snel door een secularistische ideologie zou laten meeslepen.

De feiten zijn bekend: in Amerika werd tot voor kort ongeveer de helft van de mannelijke baby's besneden. Nu heeft de KNMG echter 'ontdekt' dat het hier gaat om aantasting van de integriteit van het kind. Alhoewel nog geen enkele Nederlandse moslim of

jood zich gemeld heeft om zich over zijn besnijdenis te beklagen, weten de artsen dit beter dan de gelovigen zelf. De doctrine dat een kind geheel vrij moet zijn om te kiezen – waarmee elke religieuze opvoeding en zelfs elke opvoeding onmogelijk wordt – prevaleerde.

Wat de artsen van de KNMG kennelijk niet weten met hun vaderlijke oproep tot interne discussie is dat over religieuze besnijdenis geen discussie mogelijk is. Sterker nog: de eerste strijd om godsdienstvrijheid ter wereld betrof precies de besnijdenis. Lees 2 Maccabeeën 6 er maar op na, een boek dat alleen in de katholieke bijbel is overgeleverd! Om het maar duidelijk te zeggen: voor het jodendom zal een verbod op besnijdenis betekenen dat Nederland niet langer hun thuis is. Voor zover de islam zich al thuis kan voelen in Nederland – populistische scheldpartijen doen daaraan twijfelen – zal deze oekaze van de KNMG een slag in het gezicht zijn. Retorische overdrijving? Wie dat meent, weet nog steeds niet wat religie is en kent de geschiedenis niet. De seculiere tolerantie in naam van redelijkheid ontwikkelt intussen in Nederland een ongekende terreur van intolerantie. De KNMG heeft zichzelf grote morele schade toegebracht door zich door deze ideologie op sleeptouw te laten nemen.

Geen zaak voor katholieken? Misschien moeten katholieken niet wachten tot zijzelf direct getroffen worden... <

Marcel Poorthuis

Voorzitter Pardes, stichting voor joodse wijsheid Amsterdam
Hoogleraar interreligieuze dialoog, Faculteit Katholieke Theologie

Levensbeschouwing en religie op katholieke scholen

Katholiek onderwijs anno 2011 is anders dan vroeger. Terwijl het vroeger vanzelfsprekend was dat kinderen van de katholieke school ook kerkelijk betrokken waren is dat tegenwoordig allerm minst vanzelfsprekend. De scholen zijn zelfstandige organisaties geworden waar alle kinderen welkom zijn. Het zijn scholen waar men kwalitatief goed onderwijs wil bieden, opdat de kinderen als mens ten volle tot ontplooiing komen. Het gaat daarbij om alle kinderen, wat hun achtergrond ook is. In zekere zin draagt het katholiek onderwijs dan ook het karakter van een dienst aan de samenleving vanuit de kerk. Identiteitsbegeleider Kitty Bouwman van Arkade-Cilon vertelt over haar werk.

Wanneer de kerk spreekt over “het ten volle tot ontplooiing komen als mens” dan bedoelt zij daar zeker ook de geestelijke, spirituele, emotionele en morele kanten van het mens zijn mee legt bisschoppelijk gedelegeerde voor het onderwijs, John den Olden, uit: “Het gaat om alle aspecten van de mens en dus niet alleen om de intellectuele vaardigheden. Om basisscholen op een verantwoorde manier te kunnen ondersteunen bij juist deze identiteitsaspecten zijn er de afgelopen jaren in de bisdommen identiteitscentra ontstaan, waar deskundige mensen, met goedkeuring van de bisschop, teams, besturen en leerkrachten ondersteunen bij hun lespraktijk en waar verantwoorde lesmaterialen ontwikkeld worden.”

In ons bisdom Haarlem-Amsterdam is deze ondersteuning toevertrouwd aan de stichting Arkade-Cilon (>> www.arkade-cilon.nl). John den Olden: “De stichting heeft onder andere leskisten ontwikkeld die ingezet kunnen worden bij de lessen levensbeschouwelijke vorming op katholieke scholen met een diversiteit aan levensbeschouwingen en godsdiensten. De aangesloten identiteitsbegeleiders begeleiden basisscholen bij het kwaliteitsonderzoek naar de identiteit van de school; ze ondersteunen scholen bij het werken met een levensbeschouwelijke methode en bieden ondersteuning in rouwsituaties op basisscholen.”

Kitty Bouwman is identiteitsbegeleider bij Arkade-Cilon: “Laatst vroeg ik aan een directeur wat ouders ertoe bewoog te kiezen voor een katholieke basisschool voor hun kind. Deze directeur vertelde over ouders die zelf

niet praktiserend katholiek zijn, maar het wel belangrijk vinden dat kinderen in contact komen met de katholieke (christelijke) traditie: de verhalen uit de Bijbel, de symbolen en de rituelen. Kinderen leren op katholieke scholen de christelijke traditie kennen, maar ook andere godsdienstige en levensbeschouwelijke tradities. Het gaat om de binnenkant, het kloppende hart van een traditie. De binnenkant leer je kennen als je een verhaal hoort, een ritueel meemaakt, de waarden ervaart en de inzichten leert kennen van de katholieke traditie.”

Midden in de week, maar zondags niet

In de afgelopen decennia is er veel veranderd op basisscholen. De oudere katholieken zullen zich herinneren dat het godsdienstonderwijs op de lagere school in dienst stond van de inwijding in de katholieke kerk. De voorbereiding op de Eerste Communie vond uiteraard plaats op school: de meeste kinderen waren immers van katholieke huize. Tegenwoordig gaat hooguit tien procent van de kinderen op een katholieke school naar

de kerk, terwijl 60% van alle kinderen naar het bijzonder onderwijs gaat (katholiek, protestant, islamitisch), slechts 40% gaat naar het openbaar onderwijs. Een gemengde groep is midden in de week op school, maar gaat niet op zondag naar de kerk.

Kinderen zijn gelovig

Wat is er in de afgelopen decennia gebeurd? Kitty Bouwman: “De secularisatie en de ontzuiling hebben hun sporen achtergelaten. In jaren '60 en '70 namen velen afstand van hun vanzelfsprekende godsdienstige opvoeding. In de jaren '80 en '90 vond er een wending plaats, waarbij er aandacht kwam voor spiritualiteit en levensbeschouwing, met als uitgangspunt dat ieder mens levensvragen heeft. Levensvragen zijn belangrijke vragen die het hart raken. Daarop is geen eenduidig, pasklaar antwoord te geven. Wanneer kinderen bijvoorbeeld in contact komen met de dood, is dat ingewikkeld voor hen, omdat ze nog een eigen taal en een eigen kijk op de wereld aan het ontwikkelen zijn. Ze krijgen uiteenlopende inzichten aangeleerd, doen in allerlei situaties ervaringen op, horen verhalen en zien beelden. Dat slaan ze allemaal op. Om deze ervaringen te kunnen begrijpen en er richting aan te geven, zoeken ze naar mogelijkheden om zinvolle verbanden te leggen tussen al die verschillende indrukken en ervaringen. Wil je kinderen begeleiden in hun eigen levensbeschouwelijke ontwikkeling, dan is het belangrijk naar hun uitspraken te luisteren en ze serieus te nemen.”

‘Een meisje vertelt aan haar leerkracht dat haar oma is overleden. De leerkracht vertelt haar troostend dat haar oma nu een sterretje is geworden aan de hemel. Voor dit meisje is dit veel te weinig. Ze zegt tegen de leerkracht: ‘Volgens mij is ze veel hoger, want ze was heel lief!’

Juist in de ontmoeting met kinderen ontdekken leerkrachten dat kinderen helemaal niet ‘ongelovig’ zijn constateert

Kitty Bouwman: “Kinderen zijn al heel jonge leeftijd bezig om de wereld om hen heen betekenis te geven. Zij hebben al heel vroeg behalve levensbeschouwelijke vragen ook spirituele inzichten.” Dit komt aan het licht in een uitspraak van Bas. ‘Mam, moet je horen, God kan zich wel in duizend stukjes verdelen.’ Bas (zes jaar) kan nauwelijks tot honderd tellen. Duizend is voor hem ontelbaar, eeuwig. Hij weet dat God niet in zijn eentje boven in de hemel zit, en dat Hij betrokken wil zijn op ieder mensenkind. Dat is mogelijk door zich in duizenden stukjes te verdelen.

Religieuze diversiteit in de samenleving

Veel leerkrachten die werkzaam zijn op een katholieke school, zijn opgegroeid in een post-seculiere samenleving. In deze samenleving zijn levensbeschouwing, religie en godsdienst terug van weg geweest. Ze doen volop mee aan het publieke debat. Dit komt onder meer door de migratie van mensen uit islamitische landen, waardoor leerkrachten in aanraking komen met andere godsdiensten dan de christelijke. De culturele en religieuze diversiteit is te vinden in de klas. Kinderen merken deze verschillen op. Ze zien dat sommige kinderen tot Allah bidden. ‘Ach’, zegt Petra, ‘misschien is het allemaal wel hetzelfde, maar lopen zij een ander paadje. Ik loop op het paadje van Jezus, en zij lopen op het paadje van Allah.’

Hemel en Aarde

Deze diversiteit is te vinden in levensbeschouwelijke methodes: Hemel en Aarde, Trefwoord en Kleur. De meeste katholieke basisscholen in Noord-Holland werken met Hemel en Aarde. Deze methode biedt een grote variatie aan verhalen uit de Bijbel, godsdienstige en levensbeschouwelijke tradities, gedichten en liederen. Thema's die aan de orde komen zijn ontleend aan het leven (Pijn), de Joodse en christelijke traditie (Mozes) en aan de ontmoetingen tussen mensen uit verschillende levens-

beschouwelijke en godsdienstige tradities. In de lessen uit Hemel en Aarde is een grote variatie aan werkvormen. In een filosofisch gesprek leren kinderen vragen te stellen, in het levensbeschouwelijk gesprek worden kinderen uitgedaagd antwoorden te zoeken op de allerbelangrijkste vragen in hun leven. Daarnaast worden er werkvormen aangereikt als excursies, drama, zingen, werken met symbolen. Kitty Bouwman: “Het is belangrijk kinderen op katholieke scholen in Nederland in contact te brengen met de rijkdom van de christelijke spiritualiteit, die geworteld is in de geschiedenis van West-Europa. De verhalen uit de Bijbel en deze traditie hebben onze samenleving en cultuur gevormd. Deze verhalen kunnen voor ‘kinderen van nu’ richtingaanwijzers zijn die hen tot goede mensen maken. De rituelen en de symbolen nemen kinderen op in een gemeenschap van mensen en maken hen tot een uniek persoon in deze gemeenschap hierbinnen.” <

Drs. Kitty Bouwman, katholiek theologe, is onder andere werkzaam op het gebied van identiteitsbegeleiding bij Arkade-Cilon. Ze is auteur van *De spiritualiteit van je kind*. 's Hertogenbosch 2007, 3e druk.

Drs. John den Olden is Bisschoppelijk gedelegeerde voor het katholiek onderwijs in het bisdom Haarlem-Amsterdam.

Gespecialiseerd in begraafplaats werkzaamheden
 Grafdelven | Ruimen van graven | Individuele op- en herbegravingen | Grafkelders
 Verzamelgraf kelders | Urn muren en kelders | Uitbreiding en herinrichting
 Groenvoorziening | Padverharding | Restauratie en onderhoud grafmonumenten

De Hout 47, 1607 HB Hem | tel. 0228-544 484
 mob. 06-539 691 11 | info@begraafplaatservice.nl

Vreeker
 Begraafplaatservice BV

WWW.BEGRAAFPLAATSSERVICE.NL

UITVAARTVERZORGING
A. DE JONG

sinds 1966 een vertrouwd gezicht voor een uitvaart vanuit het bisdom

persoonlijke begeleiding vanuit een familiebedrijf

Alle persoonlijke en rituele wensen zijn mogelijk.

voor vrijblijvende inlichtingen: tel.: (020) 676 1337
 Cliostraat 42, 1077 KJ Amsterdam, dejong@uitvaart.nl
 www.amsterdamuitvaart.nl

lid van de BGNU uitvaartverzekeringen

DE TILTENBERG
 Grootseminarie St. Willibrord
 Zilkerduinweg 375
 2114 AM Vogelenzang
 tel. 0252 345 345
 www.tiltenberg.org

Denk je erover priester te worden?

Kijk eens op www.tiltenberg.org
 of kom langs op De Tiltenberg!

Wilt u de priesteropleiding steunen? Uw gift is zeer welkom op rek.nr. 54 64 t.n.v. Het Grootseminarie

Bouwadvies Groot Holland

Zelfstandig onderdeel van de Monumentenwacht Noord-Holland. Wij zijn gespecialiseerd in:

- Aan- en verkoopkeuringen
- Meerjaren onderhoudsplannen
- Adviezen over vergunningen en subsidies
- Kostenramingen en begrotingen
- Begeleiding, toezicht en opleveringskeuringen
- Bestekken en werkomschrijvingen

T: 075 6474586 F: 075 6474593
 info@bouwadviesgroot-holland.nl

Veerdijk 32, 1531 MS Wormer
 Postbus 379, 1520 AJ Wormerveer

Monumentenwacht Noord-Holland

Bouwkundige inspecties en adviezen aan particulieren, ondernemingen, stichtingen en overheden over monumentale gebouwen in Noord-Holland

- Beoordeling van offertes en prijsopgaven
- Bereikbaarheids- en veiligheidsplannen

info@monumentenwachtnoordholland.nl
 www.monumentenwachtnoordholland.nl

T: 075 6474588
 F: 075 6474593
 Veerdijk 32, 1531 MS Wormer
 Postbus 79, 1520 AB Wormerveer

'n beetje crypto

Horizontaal

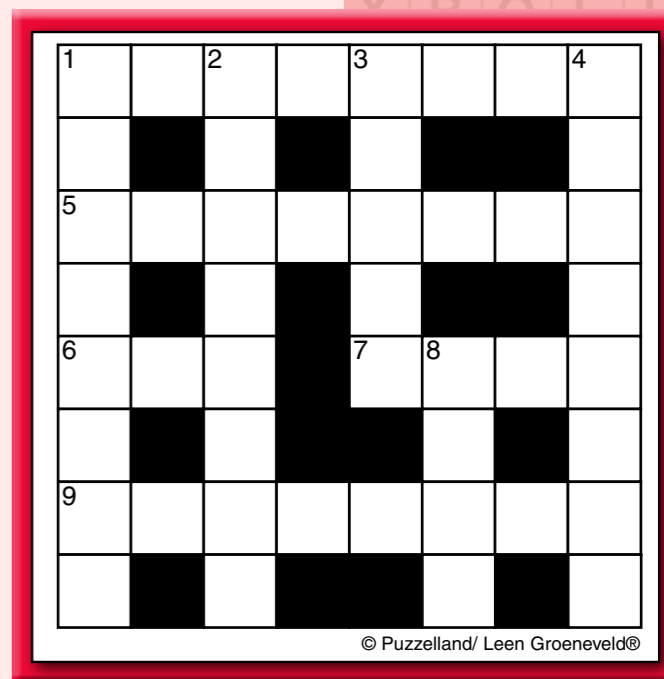
- Maakt die geestelijke bij herhaling een actie op het voetbalveld? (8);
- Militaire ingreep in het ziekenhuis (8);
- Nog even en ze is gepromoveerd (3);
- Dubbel oppervlakkige uitroep (4);
- Bevrijdingsbeweging van de krant (8).

Verticaal

- Eierwarmers in het klooster (8);
- Hofmeesters in het stadion (8);
- Botsing met gevolgen op de beurs (5);
- Geestelijken die het bij voorkeur niet doen (8);
- Hij weet het beter (4).

- Stuur uw oplossing voor 25 november 2011 naar:
 Samen Kerk, oplossing cryptogram,
 Postbus 1053, 2001 BB Haarlem.

Onder de goede inzenders verloten wij drie cadeaubonnen.

© Puzzelland/ Leen Groeneveld®

Uitslag Zomerpuzzel

Hierbij willen wij u namens de redactie en de jury hartelijk danken voor de enorme stapel inzendingen van de vakantiepuzzel uit Samen Kerk juli/augustus. De diversiteit aan inzendingen is gezellig om te ontvangen; briefkaarten, ansichtkaarten, mooie foto's, vakantieprinten of vakantiekaarten en natuurlijk de eigen geknutselde kaarten. Dank u dat u dit in grote getale heeft gedaan. In verband met de Wereld Jongeren Dagen heeft de redactie een toepasselijke oplossing gezocht én gevonden: WE TREKKEN OP NAAR MADRID. De jury heeft de volgende prijswinnaars getrokken:

- L. Lucassen, IJmuiden
- N.J. Liefing, Alkmaar
- E. de Jongh-Kamp, De Rijp
- M. Hoetjes, Heiloo
- J. Wittemans, Halfweg NH
- M. Bijvoet-Bruin, Alkmaar
- N. Smit, Bennebroek
- A. van Bemmelen-Dijkman, Uithoorn
- W. Goudsblom, 't Veld
- F. Albers, Bussum.

Namens de redactie van harte gefeliciteerd en uw prijs wordt toegestuurd.

Oplissing september 2011

DiaconAction 2011 op stapel

Verslag DiaconAction 2010 op Texel

In het weekend van 18 t/m 20 november a.s. wordt weer dé diaconale jongerenactie gehouden: DiaconAction. Jongeren uit het gehele land zetten zich dit weekend in voor mensen in hun omgeving. Lees hieronder hoe de parochie in Texel vorig jaar DiaconAction vormgaf in een gesprek met Henny Hin, parochiecoördinator op Texel: niet alleen jongeren waren bij het project betrokken, maar de gehele parochie van jong tot oud werd ingeschakeld.

Henny vertelt: "We proberen het DiaconAction project altijd te koppelen aan het diaconale weekend zodat het in de hele parochie gaat leven. Van jong tot oud is er dan mee bezig. Dus vanaf de kinderen die eerste communie hebben gedaan en bij de Ontdekkertjes zitten (een groep tussen eerste communie en vormsel) tot aan de jongeren (12-15 jaar). En niet te vergeten de volwassenen. We proberen ook deze volwassenen daadwerkelijk in te zetten bij het diaconale weekend. De portemonnee trekken is voor de meeste relatief gemakkelijk, maar je ook daadwerkelijk inzetten voor het goede doel geeft een ander gevoel."

Wat hebben de verschillende groepen in het weekend met DiaconAction precies gedaan?

"Je kunt het diaconale weekend met DiaconAction globaal in drie groepen verdelen.

De jongste kinderen (Ontdekkertjes) hebben schoenendozen gevuld voor kinderen in Roemenië met voornamelijk schoolspullen. En ze hebben ook kleding e.d. van henzelf ingeleverd en in dozen gesorteerd bij de kledinginzameling van "hulp Oost-Europa". Ook de kinderen van de katholieke Jozefschool hadden schoenendozen gevuld en deze bij ons ingeleverd.

De jongeren van 12+ hebben samen met kinderen van de andere christelijke kerken op Texel op een koude stenen vloer in de Hervormde kerk van den Burg geslapen, op een dun matje (om een heel klein beetje te ervaren hoe straatkinderen de nacht doorbrengen). Daarmee hebben ze 1.300 euro bij elkaar gesponsord dit ging naar *Amigos Colombianos*, de straatkinderen in Colombia.

Daarnaast zijn onze eigen katholieke jongeren nog een keer bij elkaar gekomen voor hun eigen DiaconAction project. Zij hadden zelf bedacht om op een zaterdagmiddag alle winkels af te lopen om speelgoed in te zamelen voor de Voedselbank van Texel. Het was heel bizar wat ze in een middag hebben opgehaald: tafels vol! Een groot succes dus en de kinderen werden steeds enthousiaster bij iedere volle tas die ze ophaalden. Toen ze klaar waren hebben ze samen nog een patatje gegeten en een film gekeken.

De volwassenen werden opgeroepen om met de diaconale zondag met volle boodschappen tassen

naar de kerk te komen. Met spullen om schoenendozen te vullen voor volwassenen.

Alle schoenendozen gevuld door de kinderen van de Ontdekkertjes en de Jozefschool stonden bij aanvang achter in de kerk. Tijdens de viering werden deze vóór de collecte als een soort offergave van de kinderen doorgegeven naar voren. Zo werd voor iedereen duidelijk dat de kinderen al heel veel hadden gedaan.

Na de kerk werden deze dozen alvast gezamenlijk in de auto's gezet.

Daarna gingen we koffie drinken met gebak (gebakken door de bakploeg van onze parochie). De jongeren overhandigden tijdens de koffie hun ingezamelde speelgoed aan een vertegenwoordiger van de Voedselbank. Deze was, met de feestmaand december op komst, hier heel blij mee. Nu konden zij in de pakketten ook cadeautjes doen voor de kinderen.

Daarna vertelde de inspirator van de vrijwilligers van "hulp Oost-Europa" tijdens de koffie van alles over de werkzaamheden van deze groep.

En na de koffie werden de mouwen opgestroopt en alle dozen gevuld met de spullen die waren meegenomen door de volwassenen. Het was al heel apart om de mensen met tassen vol naar de kerk te zien komen, maar het werd wel heel bijzonder toen jong en oud dozen gingen vullen en versieren. Men had zoveel meegenomen dat we dozen te kort hadden. En op zondag werden vervolgens toch weer overal dozen vandaan gehaald om ook te kunnen vullen. Toen alles klaar was hebben we nog iets gedronken. Aan het eind van de ochtend werden alle dozen in auto's gezet. En naar de vrachtwagen gebracht die klaarstond om naar Oost Europa te gaan."

Contactgegevens

Jongerenpastoraat bisdom Haarlem-Amsterdam
Kruisweg 63 > 2011 LB Haarlem
{t} 023 511 26 35 > {e} info@jongbisdomhaarlem.nl

Agenda

- >> 2 oktober Reünie WJD De Stal op Kaageiland
- >> 14-16 oktober Vormingsweekend 1 Mariapoli, Nieuwkuijk
- >> 6 november Katholieke Jongerendag (KJD) Den Bosch
- >> 18-20 november Diaconaction 2011 Heel Nederland
- >> 26 november Start cursus Verdiep je Geloof a.h.v. de YouCat en Catechismus De Tiltenberg, Vogelenzang
- >> 9-11 december Vormingsweekend 2 Mariapoli, Nieuwkuijk
- >> 3-5 februari 2012 Vormingsweekend 3 De Tiltenberg, Vogelenzang
- >> 17 maart 2012 Stille Omgang Amsterdam
- >> 1 april 2012 WereldjongerenDAG
- >> 17 juni 2012 Jaarafsluiting Kortenhoeve

Henny, wat heeft de actie DiaconAction voor jou betekend?

"Ik had echt het gevoel "Waar een kleine parochie groot in kan zijn". Een warm gevoel! Het gaf bij iedereen een saamhorigheids gevoel. Je weet dat door de inzet van jong en oud in onze parochie de Kerstdagen bij gezinnen in Oost Europa in ieder geval een beetje leuker worden."

DiaconAction 2011 wordt gehouden in het weekend van 18-20 november 2011. Meer informatie is te vinden via:

>> www.diaconaction.nl Via deze site is ook het *Handboek DiaconAction* te downloaden met ideeën voor projecten.

Posters zijn aan te vragen via >> info@jongbisdomhaarlem.nl

Saida Chirino

Het bisdom Haarlem-Amsterdam is rijk aan migranten. Deze migranten geven kleur en dynamiek aan de katholieke kerk in zijn huidige vorm. Het missiesecretariaat wil in een serie interviews enkele van deze migrantengemeenschappen aan u voorstellen.

Deze maand: de Antilliaans-Arubaanse parochie in Amsterdam..

Wie: Antilliaans-Arubaanse Parokia Santa Ana
 Waar: Verrijzeniskerk, Amsterdam
 Sinds: de jaren '60 is men begonnen met vieringen in het Papiamentu, rond '96 is de Antilliaans-Arubaanse parochie gevormd door Zr Cira Lourens
 Gemeenschap: een kerngroep van zo'n 200 geregistreerde parochianen

“Grandi bo Ta”, er gaat geen Antilliaanse viering voorbij of dit lied wordt gezongen. Het is ook het favoriete lied van Saida Chirino, een van de spilfiguren van de Antilliaans-Arubaanse parochie in Amsterdam. Saida is geboren op Curaçao en ze is bijna 40 jaar geleden naar Nederland gekomen. De naam Parokia Santa Ana is een eerbetoon aan een van de kartrekkers uit de beginjaren: Zr. Ana dela Noy. Daarnaast verwijst de naam naar de moeder van Maria: de Heilige Anna.

Saida: “Voor mij gaat het om Jezus. Het is toch een groots wonder dat Hij zich aan het kruis heeft gegeven voor ons? Dat ervaar ik altijd weer met Pasen, wat voor mij het mooiste feest van het jaar is. Het begint al in de stille week. De meeste mensen van Curaçao eten dan sober, zoals warme karnemelk met “foenchi”: een vaste substantie van maïsmeel. Goede Vrijdag was traditioneel de saaiste dag van het jaar op Curaçao en Pasen echt een hoogtepunt. Voor mij is dat het nog steeds.”

Tweemaal per maand heeft de parochie een Eucharistieviering in de Verrijzeniskerk in Amsterdam. De vieringen worden grotendeels gedaan in het Papiamentu. “We hechten eraan God te zoeken in onze eigen taal en volgens onze eigen gebruiken (ik geloof dat we uitzonderlijk veel staan in onze diensten), want dit bindt ons aan elkaar en aan ons geloof. We hebben het grote geluk dat er een Nederlandse priester is die onze taal en cultuur kent. Curaçao heeft een rijke traditie aan Nederlandse missionarissen. Pater Jan Vijverberg heeft jarenlang op de Antillen gewerkt en is nog steeds bereid

tweemaal per maand vanuit Rotterdam naar Amsterdam te komen. De parochie draait uitsluitend op vrijwilligers. De grote uitdaging van zowel onze, als veel Nederlandse parochies, is juist om die vrijwilligers te behouden. Zo hebben we de gewoonte om speciale Woord- en Gebedsvieringen aan huis te organiseren, bijvoorbeeld ter nagedachtenis aan overledenen. Daarbij ga ik zelf voor. Als slotlied zingen we meestal in Papiamentu:

“Als ik bedenk, hoe Jezus zonder klagen tot in de dood gegaan is als een Lam, sta ik verbaasd dat Hij mijn schuld wou dragen en aan het kruis mijn zonde op zich nam, dan zingt mijn ziel tot U: Hoe groot zijt Gij - Grandi bo Ta.” <

Dienstenveiling onder leiding van veilingmeester Henny Huisman

Op vrijdagavond 2 december wordt in de parochie De Goede Herder in Castricum een dienstenveiling georganiseerd. De opbrengst is bestemd voor voedsel voor de Ethiopische schoolkinderen die gesponsord worden door de MOV-groep Castricum-Bakkum.

Kavels in de vorm van een ‘dienst’ zullen worden verkocht. Met een dienst wordt bedoeld: taart bakken, klusjes, workshop geven, serenade brengen, bijles geven, portret tekenen, oppassen etc. etc. Ook aanbiedingen vanuit het bedrijfsleven, of collectors items zijn welkom. De

veiling vindt plaats bij Hotel Borst te Bakkum. Henny Huisman is de veilingmeester. Diensten aanmelden kan voor 1 november a.s. via >> www.castricumvoorethiopia.nl of telefonisch op 06 202 721 90. <

Collectes Honger in de Hoorn van Afrika

Op de oproep van de bisschoppen om in actie te komen voor de hongersnood in de Hoorn van Afrika is krachtig gereageerd. Vanuit het hele bisdom hebben diverse parochies speciale collectes georganiseerd. De opbrengst van deze collectes is ruim € 7500.

Bovendien hebben we veelvuldig te horen gekregen dat mensen op persoonlijke titel rechtstreeks geld aan Giro 555 hebben overgemaakt. Wij willen u allen hartelijk danken voor uw steun en collectes voor de actie “Honger in de Hoorn van Afrika” en voor het doorgeven van de collecteopbrengsten. We hopen dat er nog vele volgen, want honger in de Hoorn is nog lang niet gestild.

Dirigent (m/v) gezocht Amstelveen: Titus Brandsmaparochie

De Titus Brandsmaparochie, Westelijk Halfrond 1, 1183 HN Amstel-veen, is een levendige en vitale gemeenschap. Het Titus Brandsmakoor van deze parochie zoekt per direct een enthousiaste dirigent. Het koor omvat een gemengd koor en een herenkoor. De koren ondersteunen 3x per maand de zondagse vieringen. Het koor bestaat momenteel uit ca. 30 leden in de leeftijd van 50 tot 80 jaar. Het repertoire omvat Nederlandstalige en Latijns/ gregoriaanse gezangen.

We zoeken een dirigent (m/v) die jong en dynamisch van geest is en het koor op muzikale wijze weet te bezielen. De dirigent bepaalt in samenspraak met de liturgiegroep de liederen, leidt de repetities en dirigeert tijdens de vieringen.

Praktische informatie

- Honorering volgens de regelingen van het Bisdom Haarlem - Amsterdam.
- Repetities op dinsdagavond van 19.15 tot 22.00 uur.
- Gemiddeld 3x per maand viering op zondagochtend om 10:15 uur.
- De vaste en wisselende gezangen worden zo mogelijk meer-stemmig gezongen.
- De kerk is met openbaar vervoer en per auto goed bereikbaar. Er is ruim parkeermogelijkheid.

Inlichtingen: mevr. L. van Vugt, Tel.: 020 - 6411274
 Sollicitaties zijn schriftelijk en/of telefonisch te richten aan: dhr. A.C.L. Verkleij
 Oostelijk Halfrond 34,
 1183 GB Amstelveen Tel. : 020-6414488

Het Rode Paard

Voor wie - zoals ik - geboren is na 1970 zijn de grote veranderingen die de Kerk en de maatschappij sinds de Tweede Wereldoorlog hebben ondergaan, moeilijk te begrijpen. Daar waar onze ouders of in elk geval grootouders in een christelijke traditie stonden die eeuwenoud is, lijkt de cultuur om ons heen nu totaal antichristelijk, al vinden ook de christenen het moeilijk dat te erkennen. En dat was al zo toen wij op de basisschool zaten. Waar komt dat alles vandaan? Waarom is alles wat vanzelfsprekend was, nu zo buitengewoon? Waarom is de opvoeding die ik heb gekregen zo anders dan die van mijn vrienden, van wie de grootouders bijna alle ook christenen waren? Voor wie zich deze vragen gesteld heeft (en wie dat niet heeft gedaan, zal het

moeten doen), maar ook voor degenen die de veranderingen wel met eigen ogen zagen gebeuren, is Het Rode Paard - een roman van de Italiaanse schrijver Eugenio Corti uit 1983, nu voor het eerst vertaald in het Nederlands - de moeite waard om te lezen.

Het boek leest als een verslag van het leven van twee Italiaanse jongens die aan het begin van de Tweede Wereldoorlog in dienst moeten, en van hun familie en vrienden. Het beschrijft hun deelname aan de veldtocht naar Rusland en het verdere verloop van de oorlog, en vervolgens hun geschiedenis in het naoorlogse Italië, in het bijzonder tijdens de wederopbouw, de studentenprotesten en de totstandkoming van de echtscheidingswetgeving.

De eigenlijke hoofdrolspeler van het boek is echter de schrijver zelf. Het is van begin tot einde duidelijk dat hij put uit zijn geheugen en als het ware noteert wat hij gezien en beleefd heeft.

Het Rode Paard is daarmee naast een bron van inzicht in de geschiedenis ook een getuigenis van een leven. Een christelijk leven. Of, anders gezegd: hoe het mogelijk is dat in een tijd waarin alles in elkaar lijkt te storten, het Christendom niettemin vreugde betekent. In de eerste plaats wanneer er grote pijn te lijden valt, zelfs onmenselijke afschuwelijkheden, zoals in de Russische krijgsgevangenenkampen. Maar ook in de dagelijkse omgang tussen mensen, in het bijzonder tussen man

en vrouw. Dat laatste vind ik persoonlijk nog fascinerender -nog wonderbaarder- omdat nu juist de schoonheid van die relatie zozeer vernietigd is in onze cultuur. De titel 'het Rode Paard' is afgeleid uit de Openbaring, waarin het beeld vormt van oorlog. Na de Tweede Wereldoorlog is een andere oorlog gevolgd, minder bloedig maar niet minder ernstig: de culturele oorlog waarin alles en iedereen die meetelt het Christendom aanvalt. Het is één ding te weten hoe dat is gegaan, maar pas echt interessant wordt onze geschiedenis en onze huidige tijd, als wij er zonder nostalgie, en zonder ons terug te trekken uit welk aspect van het leven en de maatschappij dan ook, in volle vreugde kunnen beleven. Want Christus geeft het echte geluk in dit leven, wat de heersende ideologie ook zegt.

In de woorden van Corti: *"Het was niet moeilijk het geloof te bewaren, het was eigenlijk zeer gemakkelijk. We hoefden wat het fascisme en het communisme aanrichtten als ideologie, maar te vergelijken met wat wij van huis uit hadden meegekregen en de keuze was niet moeilijk meer. Wij kozen, ja wij a'llen, voor het christelijke geloof dat wij meekregen. Want twee dingen stonden voor ons vast, het één zo vast als het ander: onze moeders houden van ons en vooral: God bestaat."* <

Laurens Peeters

T O E G A N G S K A A R T

KERK & MONUMENT

VAKBEURS VOOR BOUW, ONDERHOUD,
RESTAURATIE, RENOVATIE EN INRICHTING
VAN KERKEN, KLOOSTERS, ABDIJEN,
MONUMENTEN EN DORPSHUIZEN

Openingstijden:
woensdag 16 en donderdag 17 november 2011 van 10.00 tot 18.00 uur
www.eventservicescenter.nl | mail: goesexpo@zeelandnet.nl | Mob. 0653671885

Locatie:
GROTE OF MARIA MAGDALENAKERK TE GOES

ALLEEN INGEVULDE KAARTEN ZIJN GELDIG

Naam : .....

Firma : .....

Adres : .....

Plaats : .....

Postcode : .....

E-mail : .....

Tel. nr. : .....

Onbekende geschiedenis (55)

Het is al weer drie jaar geleden dat dhr. Stef Veerhuis na de sluiting van de parochiekerk Sint Jan de Doper in zijn woonplaats Uithoorn een boekje heeft geschreven over het wel en wee in de niet minder dan de 226 jaar oude kerkgemeenschap. Hiervoor had hij een beroep gedaan op het geheugen van haar parochianen en dat bleek zeker niet vergeefs. Bij het doorspitten van het parochiearchief vond hij veel interessant materiaal dat hij kon gebruiken voor zijn boek. Toch stuitte hij op een tweetal portretfoto's van priesters waarvan hij tot nu toe de namen niet heeft weten te achterhalen. Nu doet hij een poging de vraagtekens op te lossen via ons bisdomblad. Wie herkent deze priesters? Stuur uw reactie naar Redactie Samen Kerk, t.a.v. dhr. Floor Twisk (archivaris), Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. Per e-mail kan ook via: >> ftwisk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Onbekende geschiedenis (54)

De door mw. Polizzi uit Schagen ingestuurde foto uit het dagblad "De Telegraaf" van zaterdag 15 februari 1997 met een oude foto van "Spaarnestad", met als onderschrift: "De vastentrommel gaat open: 1939, kinderen drommen samen bij het uitdelen van snoep op de eerste zondag tijdens de vasten. Allemaal verleden tijd." heeft nog geen reactie opgeleverd. De vraag blijft dus openstaan wie zijn de priester met bonnet en de huishoudster die het snoep uitdelen en waar en in welke plaats is de foto genomen? Misschien dat de zijgevel van het café, dat dus naast de kerk staat, een aanknopingspunt kan vormen. We wachten met gezonde spanning op ook deze oplossing!

P.S. Heeft ook u een onbekende foto van een kerkelijke gebeurtenis of een priester, pater of zuster en wilt u er meer van te weten zien te komen, dan kunt u deze opsturen naar de redactie van Samen Kerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. De foto ontvangt u zo spoedig mogelijk weer retour.